

MAGYAR KURIR

Bétsből, Aprilis' 24-dikén 1818.

Frantzia Ország.

A' Romai Udvarral való *Concordatának* újabb elhalasztatása történnén, így beszélük elő e' történetnek okait: A' következő kamarája által ezen *Concordatának* 's a' Király által a' mellé ragasztatott magyarázó törvénynek megvizsgálására kineveztetett biztosság, ezeken fontos változásokat tett vala, mellyeket a' Ministerek is helybe hagytak 's elfogadtak. Reménlették, hogy ugyan ezen változásokat a' Romai Udvar is helybe fogja hagyni. A' változások közzé tartozott egyebek közt az, hogy sok megyék más határokat kaptak, mint a' *Concordatában* meghatározott vala, 's a' megyék száma meg is kevesítettett. Már így minden nehézségek elhárítatva lenni látszottak, 's Riviere, a' kamara' szószollója, készen állott, hogy a' biztosság' vélekedéseit minden órán a' kamara' elejébe terjeszse. De egyszerre akadály fordult elő. *Marcellus* nevű képviselő 's egyszerűs mind a' *Concordata'* megfontolására kirendeltetett biztosságnak is tagja, minden azon tétetődő változásnak ellenzője lévén, társainak tudtok nélkül mindeneket megírt Romába, 's a' Szent Széknek ezen változások eránt való vélekedését meg tudni kívánta. Meg is érkezett a' Szent Atya' akaratjának kinyilatkoztatása, ki is egy deák nyelven készült Bullát küldvén a' kamara biztosságának szószollójához, magát a' *Concordatán* tétetett minden változásoknak, 's a' Király által a' mellé tétetett magyarázó törvénynek, ellene

szegzi. Riviere a' biztosság' elejébe terjesztette a' Szent Széktől vett levelet, mellyel minden további vetekedésnek vége szakadván, a' dolog ez úttal fére tétetett.

* * *

A' Fueldès' gyilkosai perének folytatása.

A' 6, 7, és 8-dik ülés béli beszélgetések, foggatások, 's egyéb nevezetes környülállások, mellyek Apr. 3 - dikáig elő fordultak, tsak röviden: —

Fueldès: Minthogy Jausion minde nektől a' maga ártatlansága felől tudakozódik, legyen olyan jó, hogy kérdezze meg *Mansonnétól*, látta-e ez ötöt a' *Ban- kal'* házában? — *Jausionnak* véletlenül esvén ez a' megszollittatás, egy kevés ideig bizontalankodott, 's végre így szollott gunyoló nevetéssel: *Aszszonyom*, azt kívánnyák töllem, hogy kérdjem - meg magát! — *Mansonné* ábrázatját kezeivel eldugván 's elfordítván, nem tudott mit tsináljon, és tsak ennyit felelt: *Nints mit szolljak.*

Elölülő: *Aszszonyom!* legyen tsendességben, ne nyughatatlankodjék. Feleljen az ítélőszéknek, a' melly magától igazságot vár; mondja-meg: reá esmert-e arra az emberre, ki a' kabinéthől kivazette 's az *Annunciada'* klastromához kíserte? — *Mansonné* (igen nagy zürzavarban lévén): *semmit nem mondhatok.* — *Elölülő*: Ne féljen *aszszonyom*; megoltalmazák magát a' törvények és a' tiszti karok; mondja meg, ki volt ez az ember? — *Mansonné* (még

mind nagy felindulással): Én ötöt meg nem esmerhettem.

Azután ismét a' bizonyságok' kikérdezéséhez fogott az Elölülő. A' többek közt egy *Bonnal Mária* nevű közönséges személyt azt vallotta, hogy *Bastide* arra kérte ötöt, hogy tsalja egyszer éjfélkor a' Bankal' bordélyába *Fueldest* — melly dolgot *Bastide* tagadván, így szollott: Hiszen, Uraim! *Fueldest* gyakran jött egyedül hozzám; vadászni jártunk egygyütt; ha megölni akartam volna, meglöhettem 's vizbe vethettem volna, a' nélkül, hogy a' kokas tsak egygyet kukorikólt volna is utánna.

Ezen bizonyságok között egy *Marty Marianna* nevű személyt is elő hívtak, ki azt vallotta, hogy néki a' Bankal' tiz' eszdős leánykája beszélté - ki a' nállok történt gyilkosságot, ily szókkal: Az én atyám és anyám, ugy mond, megölték *Fueldest*; az alatt, míg a' vérit kibotsátták, az anyám tartotta a' gyertyát és dézsát. *Jausion* ejtette rajta az első tsapást, de *Bastide* így szollván: erédj, nem tudsz ehez a' munkához, maga végezte el azt. — Te, így szollván *Marty Marianna* a' leánykához, ezen beszéddel gillotinra küldöd az apádat és anyádat — ekképpen felelt a' gyermek: Annál rosszabb; miért tselekedték ők ezt. — Ugyan ez a' *Marty Marianna* vallotta azt is, hogy ő egyszer a' gyilkosság után *Bankaléknál* lévén, kenyeret szelt a' leánykának, mellyet az undorodva elvetett magától, azt mondván, hogy azzal a' készel szelték, mellyel *Fueldest* urat megölték.

Ezen 6-dik és 7-dik ülések egyéberánt tsak annyiban valának nevezetesek, hogy némelly bizonyságok nagyon terhes dolgokat vallottak *Bastide* és *Jausion* ellen, 's a' mellyek valami *Gennier* nevű ugyantsak *Rhodezi* aszszonynak a' dolgát is terhesítik. *Gireux Theresia* azt vallotta, hogy ez az aszszony gabonát

ígért néki, ha a' törvényszék előtt halgatni fog. Ugy jö - ki, hogy ezen *Genniernéhez* *Mansonné* is meg lett volna hasonló czélra hivattatva, de ő nem ment el oda.

A' 8-dik ülés mindenik előbbeninél nevezetesebb volt *April*. 3-dikán, különösen azért, hogy *Mansonné* *Bastide* ezen ülésben úgy megboszsztotta, hogy a' ki ellen ezen aszszony mind addig semmit nem vallott, most olyant szalasztott ki a' száján, hogy *Bastide* maga is elálmétkodott reá. A' dolog így történt: —

Az Elölülő *Blanc* nevű bizonyság-hoz így szollván: Az úr esmeri *Mansonné*? egyszer a' *Fueldest*' meggyilkoltatásáról beszéllett véle?

Blanc: A' mi egygyütt való beszédünk e' volt:

„A' *Fueldest*' megölettetéséről emlékeztvén, *Mansonné* így szollott hozzám: Az úr talám azt gondolja, hogy én akkor a' *Bankal'* házában voltam? — Az emberek így beszélnek, felelék én, sőt ezt maga az aszszony is sokaknak beszéllette. Azonban, így felelt nékem *Mansonné*, én ott még se' voltam; én tizennégy napoktól fogva nevezetes bizonyzággá lettem; reájok nézve halálos dologról tettem vallást; de, hogy az egész valóságot kimondjam, én az ólta, hogy *Ponsné* nál voltam, kéntelenítetttem minden addig tett vallástételeimnek ellentmondani. Nagyon szerentsétlen vagyok, hogy az atyámat vádolni kellett.“

Elölülő: Mondotta - é, *Mansonné*! ezen szókat *Blanc* nak? Mondja - ki, aszszonyom, az egész igazságot. Ezt várja az aszszonytól az ítélőszék. Ezzel az emberiségnek tartozik az aszszony.

Mansonné: *Blanc* úr beszédbe eredett véllem ezen tárggyrol; fájlalta sorsomat: hanem a' szavak, mellyeket a' számba ad, nem jöttek - ki onnét. Hogy tagadtam előtte, hogy a' *Bankal'* házában jelen voltam volna, erre emlékezem.

A fő Prokurátor: Mondotta - é az aszszony a' fennevezett bizonyágnak, hogy a' maga vallástétele halálos legyen azoknak, vagy valami effélét? — *Mansonné:* Nem éltem ezen szókkal. Aztalám mondtam, hogy a' vádoltatott személynek (itt mind Ponsnéról beszéll) a' per' folyta alatt (Rhodezben) ellenem való magaviselete ötet vesztőhelyre viheti; azt is mondtam (t. i. a' bizonyágnak), hogy *Ponsné* bennem helyhezveti bizodalját; de én Bankalnál nem voltam jelen, 's hogy engem' tsupa semmiségért bonyolítottak ezen dologba, és hogy én nem tudom, miként fejthessem ki magamat ezen terhes bajból.

Bankálné: Aszszonyom! kérem magát, mondja ki az igazat. — *Elölülő:* Bankalnéra nézve nints mit mondjon többet Mansonné.

Dübernard (a' Jausion Prokurátora): Mansonné aszszonyom! A' megfeszített Krisztusra, kit szemel előtt lát, kérem, mondja ki az egész igazságot; a' törvénytévő széknek és emheriségnek nevében kénszerítem kérésem által! *Mansonné* (nem tudván mit tsináljon, 's mint ha a' *Dübernard* szavait nem jól értette volna): Esküvéssel mondom az úrnak, hogy azon szavakkal, mellyeket a' fennebb való bizonyás a' számba adott, nem éltem.

Bastide (felállván): Én is aszszonyom, én is kénszerítem kérésem által magát, mondja ki az igazat!

Midőn ezen szókat Bastidének (a' főbb gyilkosnak) szájából kijöni hallották a' jelenlévők, mindenek bámulva várták, mit felel Mansonné.

Mansonné egész erejét öszszeszedvén Bastidéhez fordult, 's így felelt hathatós hangon: Nézzen ide Bastide, esmeré ki vagyok?

Bastide (nagyon felzavarodva): Én nem esmerem az aszszonyt.

Mansonné, labáival a' földet vervén, szikrázó szemekkel, 's olly han-

gon, mellyel mindeneket megrettentett, ezen fontos szókkal felelt: *Bastide! maga szerentséltén ember! Maga akart engem' megfojtani.* — Kimondván az aszszony ezen szavakat, mint ha egész erejét ezen rettenetes vallástételnek kimondására fordította volna, magán kívül lévén a' földre esett. A' szolgák segítségére szaladtak. Az egész szála mozgásban volt; a' strázsák, kik a' vádoltatott személyeket őrzik, megkettőztettek; 's midőn Bastide a' Mansonné nyilatkoztatása által, melyre ő ezt maga vette reá, egészszén semmivé tétetve mint egy fa úgy állana, a' nézők' gyűlése tapsolással töltötte el a' szalát, hanem az Elölülő eszekbe juttatta, hogy az igazságtételnek szent helyén semmi efféle helybehagyásnak vagy boszszankodásnak lármás jelét nem szabad mutatni.

Fueldes: Kérem Mansonné aszszonyt, hajtsa végre elkezdett munkáját; maga az igazságnak egy részét kimondotta, mondja ki egészszén. *Bastide* eránt már kimondotta az igazságot, hogy t. i. ő legyen az atyámnak egygyik gyilkosa. Nevezze meg a' több bünösöket is.

A fő Prokurátor: Igen is Uraim, Mansonnénak ki kell magát magyarázni egészszén. Annak a' rettentő scénának, melynek tanuja volt, minden környülállásait fel kell fedezni. — Az aszszony' állapotja azonközben olyannak lenni látszván, hogy pihenésre legyen szüksége, az ülés egy időtskéig félbe szakasztatott. Mikor ismét el akarták volna kezdeni, kérlette tőle az Elölülő, hogy érzi-e magát olly erőben lenni, hogy az ülést folytatni lehessen; melyre Mansonné ennél egyebet nem felelhetvén: Nem! az ülés félbe szakasztatott 's más napra halasztatott.

* * *

Az alatt, míg Albanyban ezen gyilkosságának mind többtöbb szörnyüségéi jönnek világosságra, Párisban komédiát

)(**

tsináltak belőle, 's játszodják az *Ambigu'* theatromán, *Paluzzi kastélya* cím alatt. A' Paluzzi kastélya nem egyéb, hanem a' Bankal' háza, 's a' jádzó személyek, kik benne megjelennek, olyanok, hogy akár ki eszébe veheti azt a' nagy hasonlatosságot, a' melly köztök és azon személyek között találtatik, kik Rhodezben a' Hebdomadiers utzában ezen gyilkosságot elkövették.

Napnyugoti India.

Henrik Király ilyen proklamátziót intézett az új esztendő' első napján a' fő városból Cap Henryből, a' Haytibéliekhez: —

„Haytiek! A' társasági állapotban mindjárt a' személyes szabadság után, a' polgári és politikai szabadság teszi az emberek' boldogságát. Ma van az a' halhatatlan emlékezetű nap, mellyen nekünk ezt a' megbetsülhetetlen jót a' függetlenségnek kihirdettetése megszerzette. Tüzeskedjék eleven szén módjára szüntelenül sziveinkben ezen nevezetes időpontnak ditsősséges emlékezete! Lelkesittse a' magunk' tselekedeteit éppen úgy, mint legkésőbbi maradékainkét! Hogy azt a' boldogságot, melyben most élünk, ilendően lerajzolhassuk, járjuk végig gondolatainkal a' rettentőségnek azon idejét, melyben az inség, tudatlanság, és megalatsonyittatás' örvényébe merülve, támosz, segedelem, és oltalom nélkül gyászos nyögéssel jártunk fel 's alá. Minden polgári, természeti, és politikai juttol megfosztatva, haza, szabad lakhely, 's tulajdon nélkül valánk mez'telen. Tyrannusainknak, kiktől irtóztunk, jármaik alatt, semmi rangunk nem vala az emberek között fennálló garádits' fogain, hanem valósággal polgári és politikai módon meghalva valánk a' világnak. De a' mindent kormányozó Gondviselésnek kitanulhatatlan akarataival 's mindenható segedelmével, az a' szerentséje leve bátor-

ságunknak, eltökéllettségünknek, és vitézségünknek, hogy hazát, polgári 's politikai jusokat, szabad lak'helyet, 's birtokokat szerzénk magunknak. Mind ezeket a' megbetsülhetetlen áldásokat ellenmondhatatlanul a' világ' fő és végetlen kormányozójának köszönnyük; ezek annak a' függetlenségnek szép következései, mellyeknek illy szerentsés megnyerésére, az ő erőt adó karja segített bennünket. Tovább maradtunk megfosztatva ezen áldásoktól, 's drágábbak voltak azon áldozatok, mellyekkel mi ezeket megvásárlottuk, mint sem hogy egészen ne éreznők, hogy melly betses dolog vala nekünk azoknak megszerzése. Egyedül tsak a' Haytibéliek érezhetik voltaképpen ezen áldásokat; mert hol van valahol másutt olyan nemzet, melly a' maga felszabadulása előtt, azokhoz hasonló üldöztetéseket, nyomorgattatást, 's minden nemű inségeket szenvedett volna, mint a' milyeneket mi szenvedtünk. Élünk tehát a' szabadsággal és függetlenséggel; élünk, de böltsen és mérséklettséggel élünk!

„Valóságos gyönyörűségére szolgál atyai szivünknek, hogy azt a' gráditsát látjuk a' boldogságnak, melyre már fel lépett a' mi népünk. Bőség uralkodik köztünk, melynek következései nállunk mindenek érzik. A' szükség olly álmolátás, mellyet mi nem esmerünk. Tudjuk, hogy ez a' boldogság az, a' mi ellenségeinknek, kik szüntelenül gyaláznak bennünket 's goromba hazugságokat terjesztenek-el rollunk, sziveiket mérgeledésre ingerli ellenünk. Célzássok nyilvánosságos, és tsak az, hogy függetlenségünknek megesmertetését meggátolhassák, barátainknak erántunk való buzgóságát kiolthassák, 's ellenségeink' számát nevelhessék. Mi az ő rágalmazásaiknak, mint eddig, ezután is tsak magunkviselete, méltóságos halgatás, 's mélyeséges megvetés által felelünk. Azok az egyenes 's

békességes indúlatú kereskedők, kik birtokainkban laknak, vagy a' kik kikötőhelyeinket látogatják, bizonyosságot tehetnek ezen igazságokról, 's megmondhatják, hogy van-e olly nemzet a' világon, a' ki hajlandóbb volna arra, hogy barátjaival jó egygyességben éljen, mint mi? —

„Haytiék! Maradjunk-meg a' társaság' állapotjának tökéletesítésében, a' törvények' betöltetésére való vigyázásban, a' mezei munkának 's kereskedésnek virágoztatásában, 's a' jó tselekedeteknek valamint a' közönséges úgy a' magános életre való kiterjesztésében. Gondoskodásunk által már még két újabb nemzeti iskolák állítottak fel Gonaivesben és Sz. Markban; még tsak több külső országi Professorokra várakozik a' közönséges tanulás, hogy jóltévő sugárait az egész népre kiterjessze, 's boldog hazánkban az előítéleteknek 's tudatlanságnak legutolsó fellegét is örökre eloszlassa. Szülők! kik gyermekeiteket ezen nemzeti iskolákba küldöttétek, hogy a' tudományok' forrásából merítsenek, 's a' böltsesség' réguláit beszívják, szívemnek legkedvesebb kívánságát teljesítettétek. —

„Régenten a' társasági életből kiszorítottván, 's mindeniparkodásaitokért baromi bánásmódját szenvedni kénytelenítettvén, a' Haytiék semmi tulajdont nem birhattak; most köztünk mindenek így szollhatnak igazi függetlenségéből származó férjfiui kevélységgel: A' föld, mellyet művelek az enyim, 's engem' az a' kedves reménség táplál, hogy ezen földet, 's azon szabadsági örökséget, mellyet kardommal vásárlottam, maradékaimnak által adhatom; végezetre, élek lételem' méltóságával; és érzem — hogy ember vagyok! —

„Ha a' múlt esztendőben illy sok idegen terhes hajók eveztek-ki kikötőhelyeinkből, melly szerentsés jövővel biztathat pallérozódásunknak terjedése ke-

reskedésünknek gyarapodására nézve. Mezei gazdák! ti folytassátok hasznos munkáitokat; az armáda minden esetre készen áll, 's gondoskodik bátorságtok eránt.

„Haytiék! Ditsősséges Függetlenségünknek ezen tizenötödik esztendőbeli emlékezete' napját, nevezetesítsük valamely közjóra czélzó iparkodás által; soha se' vegyük-le figyelmetességünket arról, a' mi nagy és nemes! Azon embereknek, kik hazájok' függetlenségét a' magok vérével vásárlották, kik az igazságtalan előítéletek terhét magokrol letaszították, kik az idegen nemzetek által való betsültetést 's ezeknek barátságát megnyerték, rövidenszollván, azoknak az embereknek, kiknek figyelmetessége illy fontos tárgyakra van függesztelve, nem lehet 's nem is kell egyeben forgatni elméjeket, tsak hazájok' ditsősségén 's boldogságán. Az okosság győzedelmeskedni fog, 's az ő győzedelmi pompája végezetre tökéletes leszen; mi künn benn bátorságossá akarjuk tenni békességünket, 's ekképpen meg fogjuk látni megjutalmazató gyönyörűséggel, hogy bölts és egyenes magunkviseletének gyümöltse a' leszen, hogy függetlenségünknek szép és ingadozás nélkül való oszlopa, mellyet Hérosainknak sirhalmaikon állitván-fel tulajdon vérünk által erősítettünk-meg, az idő' rágó fogainak, kevély trutzolással ellene áll, 's a' szépségben és állandóságban naponként gyarapodik. Költ *Sans-souciában* a' mi Királyi lakóvárosunkban; függetlenségünknek 15, Uralkodásunknak 7-dik esztendejében:

„Henrik.

Északi Amérika.

A' Washingtonban lakó Spanyol Kövct, mint a' Ney-Yorki újságban írják, hosszú előadást tett közönségessé a' Spanyolország és az Egygyesült Státusok között fennforgó egyenetlenségekről:

— „Ezek az egyenlenségek, ugy mond, soha se' származtak volna, ha az Améri-
kaiak betsületesen, igazságosan, és vi-
gyázva bántak volna Spanyolországgal;
a' Miranda' expeditzióját is (már a' re-
volucziónak kezdetében) az Egygyesült
Státusok segítették; ezek mozdították az-
ólta elő Spanyolország ellen az ő felkelt
tartományainak iparkodásait, 's most
is ezek segítik őket; ezeknek kikötőhel-
lyeikben örökké menedéket találtak az
insurgensek' prédáló hajóji, mellyek illy
sok kárt tesznek a' Spanyol kereskedés-
nek, 's több effélék.

Német Ország.

Az *Austriai Monarkhiának* azon
részeire nézve, mellyek a' Német Szöve-
tséghez tartoznak, ilyen voksolást terjesz-
tett annak meghatalmazott Követje a' Szö-
vetségi gyűlés' eleibe: — „Minthogy a'
Német Szövetségnek mostan elintéztetén-
dő Matrikulájára nézve megkívántatik,
hogy azon tartományok, mellyek a' Szö-
vetségbe tartoznak, névszerént feladat-
tassanak; az *Austriai Cs. Követségre* bi-
zattatott, hogy a' következő nyitatkozta-
tást tétesse a' jegyző könyvbe: — „Ő
Felsége a' Császár a' maga Országait il-
lető határozást a' Német Szövetség' Aktá-
jának I. ső (a' Congressusának LIII. dik)
tziikkelyében találja fel. Ez a' tziikkely
ekképpen szoll: *Austriai Császár ő Fel-
sége minden tartományaira nézve,
mellyek régen a' Német Birodalom-
hoz tartoztak, belépik a' Német Szö-
vetségbe.* Ő Felsége tehát ezen tziikkely-
nek tartása szerént, 's az LI. dik tziikke-
lyel is megegyezőleg, a' mennyiben
tudniillik az ott megneveztetett tartomá-
nyok között valamellyek, későbbi köté-
sek által másnak nem engedettek, a'
Monarkhiának azon részeit, mellyek ré-
gen a' Németbirodalomhoz tartoztak és
most az ő Felsége birtokában vannak, a'
Német Szövetséghez tsatolja.

„Ambátor ő Felsége a' régi *Lom-
bardiának* a' Németbirodalomhoz képpes-

fennálló függését tekintvén, a' Szövetség
Aktája' I. ső szikkelyének szoros következé-
se szerént ezt is az *Austriai Monarkhiának* a'
Német Szövetséghez tartozó részei között
tehetné: mindazáltal jobbnak tartja ő Fel-
sége az említett I. ső tziikkelyt *Lombar-
diára* nézve ezen szoros értelemnek ki-
terjedése szerént nem venni. Ő Felsége
azt akarja ez által a' Német Szövetségnek
megmutatni, hogy melly kevésbé czéloz-
zon Németország' oltalomlinéájának az
Alpes hegyeken túl való kiterjeszteté-
sére. A' Császár tehát a' Szövetség' Aktá-
ja I. ső tziikkelyének tsak szorosabb ér-
telemben vétegett kiterjedéséhez tartván
magát, az *Austriának* itt következő tar-
tományait és részeit nézi éppen úgy a'
Német Szövetséghez tartozni, mint a'
Monarkhiának minden egyéb részeit a'
Szövetségen kívül lenni tartja.

„Azon *Austriai Országok*'s tartományok
tehát, mellyeket ő Felsége a' Német Szö-
vetséghez számlál, ezek: 1) Az *Austriai*
Fő Hertzegség — 2) A' *Stiriai (Steyeri)*
Hertzegség — 3) *Karinthiai* Hertzegség
— 4) *Karnioliai* Hertzegség — 5) *Aus-
triai Friaul*, vagy a' *Goritziai Kerület*
(Görtz, Gradiska, Tolmein, Flitsch, és
Aquila) — 6) *Triest városa és vidéke*
— 7) A' Hertzegséggé tétetett *Tyrolisi Gróf-
ság*, *Trient és Brixen vidékikkel*, 's *Vor-
arlbergel* egygyütt, kivévén *Weilert* —
8) A' *Salzburgi* Hertzegség — 9) *Cseh-
ország* — 10) A' *Morvai Márkgrófság* —
11) *Slésiának* *Austriához* tartozó része,
's a' *Cseh Slésiához* tartozó *Auschwitzi Her-
tzegség és Zator* — 12) *Hohen-Gerolds-
eck.* Ő Felsége örömmel arra fordítja
ezen alkalmatosságot, hogy a' Szövetség-
get bizonyossá tegye affelől, hogy — jó
emlékezetében lévén ő Felségének a' ma-
ga Cs. Háza által az egész Német Biro-
dalom' java eránt századok alatt bizonyít-
tott részvétele — mint *Európai Hatal-
masság* is, állandó barátsági indulat által
fog a' Szövetség eránt ennekutánna is
mindenkor viseltetni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről Apr. 18-dikán ezt írják: —

Itt Martzius' 25-dikén számos Uri gyülekezet előtt különös Egyházi rendtartással állította-be az Evangelika gyülekezet a' Leány Nevelő Iskolát, melly a' felserdült leánykák elméjét és szívét pallérozni fogja azon tárgyakban, mellyeket az aszszonyi Nemnek rendeltetése szükségessé teszen. Az Intézet' céljától-távul vagyon, hogy azon tsillámló tulajdonságokban formálja a' nevendékjeit, mellyek a' külső tehetségeket úgy tökéletesítik, hogy a' belső Characterről egészszen megfelejtenek. — Azért itten a' Vallásbeli kegyes érzés, 's az erköltsi jóság leszen a' fő tárgy; azután a' természetnek a' közönséges életre megkivántató ismérete, a' Hazának és a' Monárkhianak e' célra vezető historiája; a' házi igazgatásban előforduló irások, 's levelek formáji; a' Magyar és Német nyelvnek Grammatika szerént való tanulása, 's az aszszonyi hasznosabb és szükségesebb munkák, u. m. fonás, varrás, kötés, himzés, szegés, 's a' többi. Az egész cél az, hogy erköltsös (jobb leszsz jó erköltsü) és munkásleányokat, jó feleségeket, és gondos anyákat neveljen. Mellyre kiváltképpen a' Paedagogia, és Diaetetika által is fognak készítettetni. Ily szép Intézetnek szívünkben nagy előmenetelt kívánunk!

B é t s.

Triestben az egész nép kigyülekezett vala Császár és Császárné ő Felségek elejébe Optschina felé, 's meg nem szűnő örvendezéssel és éljen kiáltással kísérté-be a' Kormányozói házhoz, a' hol a' polgári és katona előljárók fogadták ő Felségeket. A' kikötőhelyben és öbölben lévő hajókon minden zászlók lobogtak. Öt napok voltak határoztatva ő Felségeknek ezen nevezetes kereskedő városban lejendő maradásokra.

Alsó Austriában minden gabonából való pálinkafőzés, melly itt megtiltatva vala, megengedtetett.

Renát ő Cs. Fő Hertzegsége a' Lombard-Velencei Vice-Király Apr. 16 dikán délután Salzburgba jó egészségben megérkezett, 's a' nyári *residentziába* szállott-be, hol az ott őrizeten lévő katona tiszti kar által, egész pompával 's katona muzsikával fogadtatott. Más nap 9 órakor a' polgári és katona tisztek' serege tette-meg udvarlását ő Cs. Fő Hertzegségénél.

* * *

Kegyetlen tűz vala az, a' melly e' folyó Apr. 15-dikán a' szép *Esztergom* városának negyed részét, (220 házakat) három órának lefolyta alatt, úgy szollván fenéig semmivé tevé. Marha söt ember is sok oda égett, A' városon kívül is órányi távolságra vitte a' szél a' lángoló portékát és eleven szenet, 's a' szőlőkben is meggyújtott és hamuvá tett sok drágába került sajtoló (szüretelő) épületeket. Melly rettentő sorsra juttatott ez az égés itt számtalan ártatlan szegényeket! Éppen azt a' részét érte a' városnak, hol azok laknak, a' kik tsupa veréjtékező kézmunkával keresik élelmetket. Ezeknek minden vagyonaikat, még szőlő 's földmivelő szerszámaikat is mind hamuvá tette. Minden érzékeny embernek szívét megilletheti 's szánakozásra indithatja ez a' rettenetes tsapás! A' nagy szél miatt semmi oltó iparkodással nem lehetett ellene állani a' kegyetlen tűznek.

Tudományos Jelentés.

A' napokban a' következő Munka jelent meg itt németül, melynek kiadója, Fő Tiszt. Glatz Jákó b úr az idevaló Ts. K. Egyesült Protestans Consistoriumok Tanácsosa:

Nachrichten über die Feyer des dritten Jubelfestes der Reformation in den sämtli-

chen k. k. Oesterreichischen Staaten, im Jahre 1817; nebst einigen Bemerkungen über den gegenwärtigen Kirchlichen Zustand der Protestanten in gedachten Staaten.

az az:

Az Ausztriai Tsász. K. Birodalomban 1817-ben tartatott Reformátzió Harmadik Százados öröminnepének Előadása; némelly közönséges Észrevételekkel együtt, mellyek a' Protestánsoknak a' nevezett Birodalomban lévő Egyházi Állapotjokat illetik.

Belső szívbeli megindulással, 's az Isten 's a' jó Fejedelem eránt viseltető háládatossággal innepelték az Ausztriai Tartományokban minden Protestánsok a' Reformátzió harmadik Százados Örömnepjét. Ez a' történet sok tekintetben fontos és annyira nevezetes, hogy ennek körülállásos Leírása még a' késő maradékra nézve is figyelmetességet érdemel. A' fent megnevezett Munka ilyen Leírást foglal magában; melly nem tsak a' Bétsi, Triesti, Velentzei, Karinthiai, Stájerországi, Felső Ausztriai, Morvaország, Sziléziai, Tsehországi és Galíziai Protestáns Eklésiákra; hanem a' Magyar- és Erdélyországiakra is kiterjed, és valamint az Elő- úgy a' Jövendő Maradékra nézve is nevezetes marad. Minden, valaki tsak azon ritka Örömnep meginnepülésében részt vett, gyönyörködve és szívbeli belső megindulással fogja ezen Emlékezetírást olvasni és maradékira nézve tartogatói. — Ez a' Munka közép nyolctzad rétbén tizenhat árkusnyi; a' mellé nyomtatott Praenumeransok neveivel egygyütt pedig, kiknek számok szinte négyezerre megy, 18 árkus. Az Előfizetőkre nézve az árra két forint volt. Még itt

Bétsben most is találatnak eladó Exemplumok 3 forintjával. A' Bétsi Udv. újságban ezen Munka felől ezen előadást olvassuk:

„Ezen Emlékezetíráás megjelenését a' Publicumnak az a' része mellyet ez illet, ohajtva várta; 's lehet reméleni, hogy senki azt, kit a' benne lévő tárgy illet, különös részvétel nélkül nem olvassa. Az a' ritka és nevezetes Örömnep, a' mellynek megtartása abban leíratik, az Ausztriai Birodalom minden Országaiban és Tartományiban olly illendő méltósággal, és a' más Vallásbeliekre nézve annyi felebaráti szeretettel és türedelemmel innepeltetett meg, hogy ennek Emlékezete már tsak ezen tekintetben is közönséges figyelmetességet és részvételt érdemel. Ez a' Munka nem tsak Tisztelet és Bétsület oszlopa a' két Protestáns Vallás követőinek az Ausztriai Státusokban; de egyszersmind Tisztelet és Háládatosság oszlopa, szeretett jó Fejedelmünk, a' Státus Fő Kormány széke, és sok mások eránt is, kik a' nevezett Vallásbeliek közzé nem tartoznak. Környülállásosan elő adja ezen Munka, mi módon tartatott az említett harmadik Százados Reformátzió Innepe külön külön mindenütt a' fent megnevezett Tartományokban és Országokban. A' honnan megérdemli, hogy az a' Familiák és Eklésiák Archivumaiban is a' késő maradékra nézve megtartassék.“

Örömmel jelentjük a' két Magyar Hazában lévő Protestáns Olvasóinkra nézve is különösen, hogy ez a' nevezetes Munka ugyan itt Bétsben Magyar nyelven is kiadódik, a' melly felől bővebb Tudósítással szolgálunk a' jövő Postanapon kiadandó Magyar Kurírban.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Apr. 21-dikén 270 $\frac{7}{8}$ — 22-dikén 270 $\frac{1}{2}$ — 23-dikén 266 $\frac{3}{4}$ — forintot.